

Cindy Sherman, *Untitled Film Still # 11*, 1978 (från utställningen på Malmö konsthall, hösten 1995).

Från redaktionen

Någon gång i livet har vi alla gått i väntan på kärleken. Väntandet på den stora kärlekens ankomst eller en förlorad kärleks återkomst är den förbindande röda tråden mellan en rad av vår kulturs stora berättelser. Väntandet som sådant är en allmängiltig existentiell belägenhet, vare sig det är Gud eller Godot, tomten eller kärleken, vi tror oss vänta på. Men när vi talar om kärlek är det onekligen så att det är kvinnorna som väntar. I filmer, romaner, schlagertexter och tv-serier vimlar det av frustrerat, tappert, ursinnigt och tålmodigt väntande kvinnor. Det är kvinnor som ger väntandet ett ansikte, som gör väntandet till en livsstil – ja, nästan en konststart för sig.

Och det är ingalunda något nytt. I vår europeiska kulturs gryning sätter sig Penelope resolut vid vävstolen, när hennes make Odysseus ger sig ut på sin mångåriga äventyrs-

resa på världshaven. Rollfördelningen kan med rätta benämnas klassisk. I relationen mellan den väntande kvinnan och den äventyrlige mannen finns de till synes orubbliga grundstenarna i vår västerländska kärleksuppfattning.

Temat för 1995 års sista nummer av *Kvinnovetenskaplig tidskrift* är alltså kärlek. Vi har valt att ge numret titeln "I väntan på kärleken" för att ge en fingervisning om var tyngdpunkten ligger. Man kan säga att väntandets problematik sammanfattar den konflikt mellan kärlekens ideal och dess praktiska vardagsverklighet som flertalet av skribenterna belyser i sina artiklar.

Frågan om passionens plats i vardagen var utgångspunkten för *Anders Öhman* och *Annelie Bränström Öhman*, litteraturforskare och äkta makar, när de inledde det samtal som resulter-

rade i den "diptyk" om skönlitteraturens älskande män och kvinnor, som står att läsa här. Anders Öhman visar i sin artikel hur kärlekspassionen ofta för mannen har fyllt funktionen av en språngbräda från vardagen och ut i det okända, in i äventyrens lockande världar. I litteraturen har äventyraren nästan alltid en trofast väntande kvinna, som han förr eller senare återvänder till. Den väntande kvinnan står i fokus för Annelie Bränström Ohmans artikel om den kvinnliga passionsromanen. Där blir väntandet en kreativ strategi, ett medvetet skapande av en kärlekens kvinnliga estetik.

De könskonservativa relationsmönster som skönlitteraturen gestaltar återspeglas även bland verklighetens unga män och kvinnor i Sverige på 1990-talet. Sociologen *Ingrid Bosseldal* visar i sin undersökning hur det heterosexuella parförhållandet redan från det första spirande förälskelsestadiet präglas av genussystemets maktstruktur. Höga jämställdhetsideal till trots, väntar kvinnan ännu på att mannen ska ta initiativet i kärleken. När han redan är på väg bort, håller hon ännu på att inrätta sitt liv för att ge honom plats.

Den handlingskraftige mannen och den väntande kvinnan är huvudfigurer också i dansbandsmusikens texter. Denna så typiskt svenska musikgenre analyseras av litteraturvetaren och musikern *Karin Strand*, som menar att dansbanstexterna spelar en ofta förbisedd roll när det gäller att befästa könsstereotypa värderingar. I texterna ägnas kärleken en närmast religiös dyrkan – i den, självskrivet, hete-

rosexuella tvåsamhetens skepnad. I detta och flera andra avseenden, den publika dragningskraften inte minst, liknar dansbandsmusiken forna tiders väckelsemusik och uppfyller delvis samma behov.

Men hur ser kärleken ut i de relationer som överskrider de biologiska könsgränserna? I *Katarina Sjöbergs* artikel om icke-heterosexuella samlevnadsformer på Hawaii, framtonar bilden av ett samhälle där den sexuella identiteten inte betraktas som oskiljaktligt förbunden med det biologiska könet. Istället för två kön, framträder plötsligt minst fyra – en variationsrikedom som för våra västerländska ögon kan te sig snudd på visionär.

Gunilla Domellöfs artikel om Karin Boyes brott mot samtidens könsmoral i romanen *Kris* (1934), placerar diskussionen om det heterosexualiserade kärleksbegreppet i ett kulturhistoriskt perspektiv. Den erotiska frigörelse som Boye förespråkar blir en del i hennes radikala kritik av den borgerliga enhetskulturen.

Under vinjetten *Våra förmödrar* berättar *Marie Louise Ramnefalk* om en annan sorts kärlek. I 1300-talets England, präglad av digerdöd och krig, blev Julian av Norwich en betydande teolog och mystiker. Sedan biskopen invigt henne till livet som eremit skulle hon aldrig under sin livstid lämna sin cell invid kyrkan S:t Julian i Norwich. Till eftervärlden har hon lämnat färgstarka berättelser som förenar känsla och intellekt i en gudsbild som är både faderlig och moderlig.